

नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
भुक्तानी प्रणाली विभाग

अ.प्रा.निर्देशन नं.१४/०७८

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी व्यवस्था

यस बैंकबाट अनुमतिपत्रप्राप्त भुक्तानी सम्बन्धी कार्य गर्ने संस्था (बैंक तथा वित्तीय संस्था बाहेक) लाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७प. र भुक्तानी तथा फर्स्यौट ऐन, २०७५ को दफा ४५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायका निर्देशन जारी गरिएको छ ।

१. नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने सम्बन्धमा

(१) भुक्तानी सम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाहरुले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ (यसपछि यस निर्देशनमा “ऐन” भनिएको) र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०७३ (यसपछि यस निर्देशनमा “नियमावली” भनिएको) बमोजिमका प्रावधानहरुको पालना गर्नका लागि न्यूनतम देहायका व्यवस्थाहरुको सम्बन्धमा नीति तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ :-

- (क) ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि
- (ख) सूचिकृत व्यक्ति पहिचान
- (ग) उच्च पदस्थ व्यक्ति पहिचान
- (घ) वास्तविक धनी पहिचान
- (ङ) बृहत् ग्राहक पहिचान
- (च) कार्यान्वयन अधिकारी
- (छ) ग्राहक तथा वास्तविक धनी पहिचान अद्यावधिक
- (ज) शंकास्पद कारोबारको पहिचान तथा जानकारी
- (झ) जोखिम व्यवस्थापन
- (ञ) प्रविधिगत पहिचान तथा सूचना संकलनको प्रणालीगत व्यवस्था
- (ट) निरन्तर अनुगमन
- (ठ) सूचनाको गोप्यता
- (ड) आन्तरिक नियन्त्रण
- (ढ) अभिलेख व्यवस्थापन

- (ण) संस्थाका शेयरधनी, सञ्चालक समितिका सदस्यहरु तथा उच्च व्यवस्थापन र कर्मचारीहरुलाई ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको पालनाको लागि नियमित रुपमा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी गराउने व्यवस्था
- (त) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा लगानी निवारणसम्बन्धी कानून बमोजिम सूचक संस्थाले पालना गर्नुपर्ने अन्य दायित्व
- (२) उपबुँदा (१) बमोजिम नीति तथा कार्यविधि तयार गर्दा ऐन तथा नियमावलीमा भएका प्रावधानहरुको अनुपालना हुने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- (३) यस बैंकले जारी गरेका ग्राहक पहिचान (KYC) सम्बन्धी निर्देशनको पूर्णरूपमा परिपालना गरेको हुनुपर्नेछ ।
- (४) भुक्तानी सम्बन्धी कार्य गर्ने संस्थाले वालेट सञ्चालन गर्न ग्राहक पहिचान सम्बन्धी व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्न/गराउन Online फाराम भर्ने/भराउने तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (५) वालेट मार्फत कारोबार गर्ने ग्राहकहरुका लागि यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागबाट जारी गरिएको ग्राहक पहिचान (Know Your Customer) सम्बन्धी निर्देशनको पूर्णरूपमा परिपालना गरेको हुनु पर्नेछ ।

२. सीमा कारोबार, शंकास्पद कारोबार तथा शंकास्पद गतिविधि प्रतिवेदन सम्बन्धमा

- (१) संस्थाले वित्तीय जानकारी ईकाईले जारी गरेको TTR Guidelines, STR/SAR Guidelines, goAML Operational Guidelines र अन्य Guidelines तथा मार्गदर्शनको पालना गर्नुपर्नेछ ।
- (२) संस्थाले व्यवस्थापकीय तहको एक कार्यान्वयन अधिकारी (Compliance Officer) तोकौ निजको नाम, ठेगाना, योग्यता, सम्पर्क नम्बर, इमेल लगायतका विवरण यस विभाग तथा वित्तीय जानकारी ईकाईलाई सोको जानकारी गराउनुपर्नेछ । साथै, कार्यान्वयन अधिकारी परिवर्तन भएमा वा निजको विवरणमा परिवर्तन भएमा सोको जानकारी यस विभाग तथा वित्तीय जानकारी ईकाईमा अविलम्ब पठाउनु पर्नेछ ।

(३) सीमा कारोबार प्रतिवेदन (Threshold Transaction Reporting- TTR)

कुनै ग्राहकको एक वा एकभन्दा बढी खाता/वालेटमा एकै पटक वा पटक पटक गरी एक महिनामा (नेपाली क्यालेण्डर अनुसार) रु. १० लाख वा सो भन्दा बढी रकमको कारोबार भएमा सो सम्बन्धी सीमा कारोबार प्रतिवेदन (Threshold Transaction Reporting- TTR) कारोबार भएको मितिले १५ दिनभित्र goAML Software मार्फत वित्तीय जानकारी ईकाईमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । यसरी प्रतिवेदन तयार गर्दा संस्थाले एक प्राकृतिक व्यक्तिको कुल सीमा पहिचान गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(४) शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन (Suspicious Transaction Report- STR) तथा शंकास्पद गतिविधि सम्बन्धी प्रतिवेदन (Suspicious Activity Report- SAR)

संस्थाले देहाय बमोजिमको अवस्थाहरु विद्यमान भएमा कारोबार वा गतिविधि भएको मितिले ३ दिनभित्र यथाशक्य चाँडो शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन (Suspicious Transaction Report- STR) वा शंकास्पद गतिविधि सम्बन्धी प्रतिवेदन (Suspicious Activity Report- SAR) goAML Software मार्फत वित्तीय जानकारी इकाईमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ :

(क) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी कृयाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूर वा अन्य कसूरसँग सम्बन्धित भएको शङ्का लागेमा वा शङ्का गर्नुपर्ने मनासिब आधार भएमा, वा

(ख) आतङ्ककारी कार्य, आतङ्ककारी व्यक्ति वा आतङ्ककारी संगठन वा आतङ्कवादी कृयाकलापमा वित्तीय लगानीसँग सम्बन्धित वा जोडिएको वा त्यस्तो कार्यमा वा त्यस्तो व्यक्ति वा संगठनबाट प्रयोग हुन सक्ने शङ्का लागेमा वा शङ्का गर्नुपर्ने मनासिब आधार भएमा ।

३. संस्थाले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशन बमोजिम गरेका कार्यहरुको संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरी प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिनाभित्र यस विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

४. संस्थाले वित्तीय जानकारी इकाईमा रिपोर्टिङ्ग गरेको सीमा कारोबार, शंकास्पद गतिविधि तथा शंकास्पद कारोबारको संख्या त्रयमास समाप्त भएको पहिलो हप्ताभित्र यस विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

५. कारवाही तथा सजाय सम्बन्धमा

(१) ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको व्यवस्था पालना नगर्ने संस्था र संस्थाका कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई ऐन बमोजिमको कारवाही हुनेछ ।

(२) उपबुँदा (१) बमोजिम कारवाही गर्दा ऐन, नियमावली तथा निर्देशनको पालना नभएको अवस्था, उल्लंघनको मात्रा र सो बाट पर्न सक्ने प्रणालीगत प्रभाव लगायतका विषयको गाम्भीर्यताका आधारमा यस बैंकले देहाय बमोजिमको कारवाहीहरु गर्न सक्नेछ ।

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारवाही
१	नीति तथा कार्यविधि नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यताको आधारमा थप जरिवाना गर्ने ।
२	ग्राहक पहिचान सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटक रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ग) तेश्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
३	जानीबुझी बेनामी वा काल्पनिक नाममा कारोबार गरेको पाइएमा	(क) रु.२० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारवाही
४	वास्तविक धनीको पहिचान गर्ने, वृहत ग्राहक पहिचान गर्ने तथा ग्राहक पहिचान अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटक रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ग) तेस्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
५	निरन्तर अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था नभएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
६	सीमा कारोबारको विवरण वित्तीय जानकारी इकाईमा तोकिएको समयमा पेश नगरेमा	(क) पहिलो पटकका लागि रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ख) दोस्रो पटकका लागि रु. २० लाख जरिवाना गर्ने वा गाम्भीर्यता अनुसार रु. ५ करोडसम्म जरिवाना गर्ने ।
७	शंकास्पद कारोबार/गतिविधिको पहिचान गर्ने संयन्त्र/प्रणाली नभएमा तथा शंकास्पद कारोबार/गतिविधि प्रतिवेदन तोकिएको ढाँचा र समयमा पेश नगरेमा	(क) पहिलो पटकका लागि रु. १० लाख जरिवाना गर्ने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. २० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
८	कार्यान्वयन अधिकारीको व्यवस्था नगरेमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकदेखि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।
९	तोकिएका विवरणहरुको अभिलेख नराखिएमा वा तोकिएको समयसम्म सुरक्षित नराखिएमा	(क) पहिलो पटकका लागि सचेत गराउने वा नसिहत दिने । (ख) दोस्रो पटकका लागि रु. १० लाख वा गाम्भीर्यता अनुसार थप जरिवाना गर्ने ।

- (३) उपबुँदा (२) बमोजिम कुनै पनि संस्था वा सोको पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई कारवाही गर्नुअघि सफाई पेश गर्ने मनासिव मौका दिइनेछ ।
- (४) उपबुँदा (२) बमोजिमको कारवाहीका अलावा आवश्यक देखिएमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ र भुक्तानी तथा फस्यौट ऐन, २०७५ बमोजिम यस बैंकले थप कारवाही गर्न सक्नेछ ।
- (५) संस्थालाई यस बुँदा बमोजिम कारवाही वा सजाय भएमा र त्यस्तो सजाय उक्त संस्थाको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीको काम कारवाहीको कारणले भएको देखिएमा त्यस्तो पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई सम्बन्धित संस्थाले प्रचलित कानून वा संस्थाको विनियमावली बमोजिम कारवाही गर्नुपर्नेछ ।